

Nr 279.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av kostnadsfri ledighet åt vissa extra ordinarie befattningshavare i tullverket; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva, att räknat från och med år 1920, befrielse från tjänstgöringsskyldighet med bibehållet arvode eller dagavlönning må åtnjutas av e. o. notarier å generaltullstyrelsens kansli, e. o. kammarskrivare i generaltullstyrelsens byråer och e. o. vaktmästare hos generaltullstyrelsen och dess avdelningar ävensom e. o. tjänstemän av högre eller lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning under femton dagar årligen, i den mån sådant prövas kunna ske utan hinder för göromålens behöriga gång, under förutsättning att vederbörande under hela närmast föregående kalenderår bestritt avlönad tjänstgöring i tullverket, dock att den tid, varunder befrielse från tjänstgöringsskyldighet åtnjutits på grund av sjukdom, militär tjänstgöring, offentligt uppdrag eller — under en tid av sammanlagt en vecka — enskilda angelägenheter ombesörjande icke skall räknas någon till last i och för erhållande av ifrågavarande förmån.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

G U S T A F.*F. V. Thorsson.*

*Utdrag av protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde:

*Föreningen
av Sveriges
extra ordi-
narie kam-
marskrivare.*

I en den 2 september 1916 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har verkställande utskottet inom föreningen av Sveriges extra ordinarie kammarskrivare gjort framställning därom, att extra ordinarie kammarskrivare vid tullverkets lokalförvaltning måtte, i den mån sådant prövades kunna ske utan hinder för göromålets behöriga gång, efter tre års effektiv tjänstgöring komma i åtnjutande av femton dagars årlig ledighet med bibehållen avlöning.

Sökandena anföra, bland annat, hurusom inom tullverket de extra ordinarie kammarskrivarna förr hade till uppgift att avhjälpa personalbristen vid en årligen återkommande begränsad period av betydligt ökad arbetsmängd, men att de numera hade att fylla det ständigt växande behovet av större personal; numera vore det regeln, att de extra ordinarie kammarskrivarna tjänstgjorde året om utan avbrott.

Till belysande av tjänstgöringsförhållandena under de senare åren för de extra ordinarie kammarskrivarna vid tullverkets lokalförvaltning åberopa sökandena en del sifferuppgifter.

Sökandena framhålla att, när extratiden, såsom fallet vore i tullverket, utsträcktes över åtta och flera år, det syntes obestriddigt, att frånvaron av kostnadsfri ledighet så småningom måste menligt inverka även på en eljest god hälsa. Oavsett förhållandena under kristiden, vore ock de extra ordinarie kammarskrivarnas tjänstgöring inom tullverket i regel av den trägna och maktpåliggande natur, att de skäl, som i allmänhet kunde göras gällande till förmån för i övrigt jämställda löntagares semester, ägde full tillämpning på nämnda tjänstemän.

Det vore visserligen sökandena bekant, att de extra ordinarie inom statens verk ditintills blott i begränsad utsträckning officiellt tillerkänts semester, men det syntes dem dock självfallet, att de extra ordinarie kammarskrivarna inom tullverket, vilka hade att emotse en extratid av minst åtta eller nio år, icke kunde i berörda avseende fullt likställas med de extra ordinarie tjänstemännen inom de verk, där extratiden vore endast fyra till fem år.

Sökandena erinra slutligen om avlöningsbestämmelser i ämnet vid statens järnvägar ävensom om vad i förevarande hänseende medgivits amanuenser å generaltullstyrelsens byråer.

Genom remiss den 9 september 1916 överlämnades förenämnda framställning till 1915 års kommission för uppgörande av gemensamma avlöningsbestämmelser för tjänstemännen vid statens järnvägar m. fl. verk, för att tagas i övervägande vid fullgörande av kommissionens uppdrag.

Till samma kommission ingick centralstyrelsen för Sveriges tullmannaförening med en den 10 januari 1917 daterad framställning, att kommissionen måtte framlägga förslag om femton dagars årlig semester för de extra ordinarie tulltjänstemän av lägre grad, vilka vore i mera stadigvarande tjänstgöring inkallade.

*Sveriges
tullmannaförening.*

Under erinran om bestämmelser i ämnet vid statens järnvägar, framhölls, att extra ordinarietiden för ifrågavarande tullpersonal i regel varierade mellan tolv och femton år, samt att — även med bortseende från krigstidsförhållandena — det syntes som om allt större och större del av den permanenta tjänstgöringen inom tullverket tenderade att överflyttas på extra ordinarie befattningshavare.

Sedermera ingingo centralstyrelsen för föreningen av Sveriges c. o. kammarskrivare och centralstyrelsen för Sveriges tullmannaförening till generaltullstyrelsen med en den 1 februari 1918 daterad framställning, vari hemställdes om vidtagande av sådana åtgärder,

*Föreningen
av Sveriges
c. o. kammarskrivare och
Sveriges tullmannaförening.*

att e. o. kammarskrivare vid tullverkets lokalförvaltning och general-

tullstyrelsens byråer måtte, i den mån sådant prövades kunna ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, efter tre och åtta års sådan tjänstgöring, som berättigade till avlöningsförhöjning, komma i åtnjutande av femton respektive trettio dagars årlig ledighet med bibehållen avlöning, och

att e. o. tjänsteman av lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning, kust- och gränsbevakning samt generaltullstyrelsens byråer måtte med förenämnda inskränkning efter två och fem års sådan tjänstgöring, som berättigade till avlöningsförhöjning, komma i åtnjutande av femton respektive trettio dagars årlig ledighet med bibehållen avlöning.

Sökandena framhålla, att inom tullverket minimiåldern för befordran till ordinarie grad i regeln varit tio å tolv års anställning; och återopas bestämmelserna angående kostnadsfri ledighet vid statens järnvägar ävensom förhållandet med amanuenserna vid generaltullstyrelsens byråer.

Generaltullstyrelsen beslöt den 3 april 1919 att överlämna sistnämnda framställning till 1914 års tullkommission.

Efter 1915 års kommissions upplösning blevo, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 november 1918, jämnväl de båda i det föregående först omfördälda två framställningarna överlämnade till 1914 års tullkommission för att tagas i övervägande vid fullgörande av dess uppdrag.

1914 års
tullkommission.

1914 års tullkommission, som funnit den fråga, som avses i förenämnda tre skrifter, böra göras till föremål för särskild framställning till Kungl. Maj:t, har i skrivelse den 3 april 1919 anført, att behovet av någon årlig semester för de befattningshavare, varom nu vore fråga, syntes kommissionen tillfullo styrkt genom de skäl, som anförts till stöd för petitionerna. Annan begränsning för semesterrättens åtnjutande syntes ej böra stadgas än att vederbörandes tjänstgöring skulle hava varit av mera stadigvarande beskaffenhet. Härmed vunnes överensstämmelse med vad som enligt kungörelsen den 11 juni 1915 angående ändrad lydelse av § 15 i tullverkets avlöningsreglemente gällde i fråga om viss sjukhjälps erhållande. Semestertidens längd syntes lämpligen kunna för e. o. tjänstemän av såväl högre som lägre grad sättas till femton dagar.

Under återopande av vad sålunda anförts har 1914 års tullkommission hemställt, att Kungl. Maj:t måtte meddela föreskrift därom, att e. o. tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning ävensom inom generaltullstyrelsens kansli och byråer skulle, i den mån sådant prövades kunna ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, komma i åtnjutande av femton dagars årlig semester, dock under förutsättning att vederbörandes tjänstgöring varit av mera stadigvarande beskaffenhet.

I ett den 24 april 1919 avgivet utlåtande förklarade generaltullstyrelsen sig icke hava något att erinra mot meddelande av sådan föreskrift, som av 1914 års tullkommission ifrågasatts, men med avseende å de för tullverket i vissa fall säregna tjänstgöringsförhållanden, hemställde styrelsen, i händelse av bifall till kommissionens framställning, om bemyndigande för styrelsen att utfärda närmare föreskrifter om vad med stadigvarande tjänstgöring i och för rätt till semester i varje fall skulle avses.

Generaltullstyrelsens utlåtande den 24 april 1919.

Genom remiss den 19 juni 1919 anbefalldes generaltullstyrelsen *dels* att verkställa utredning om de kostnader, som ett medgivande åt e. o. befattningshavare i tullverket av semesterförmån, på sätt av 1914 års tullkommission ifrågasatts, kunde antagas komma att medföra, *dels* att avgiva förslag till erforderliga bestämmelser i ämnet.

I utlåtande den 21 augusti 1919 har generaltullstyrelsen anfört följande:

Generaltullstyrelsens utlåtande den 21 augusti 1919.

»Till en början tillåter sig styrelsen då erinra, att för närvarande e. o. tjänsteman i tullverket vid antagningen icke tillförsäkras permanent d. v. s. hela året omfattande tjänstgöring och på grund därav ej heller en för året på förhand bestämd avlöning. I vederbörlig tur, beräknad efter tjänsteåldern, inkallas den e. o. tulltjänstemannen i tjänstgöring endast vid sådana tillfällen, då behov av personalförstärkning föreligger antingen på grund av trafikens omfattning eller ledighet av en eller annan anledning för ordinarie tjänsteman, och erhåller han för sålunda bestridd tjänstgöring dagavlöning, vilken utbetalas å sista helgfria dagen i varje månad med ett belopp, uppkommet genom multiplicering av det i varje fall fastställda dagarvodesbeloppet och antalet tjänstgöringsdagar. Då behovet av extra arbetskraft vid olika tullplatser och under olika årstider växlar högst betydligt följer därav, att vederbörandes utsikter för erhållande av tjänstgöring i många fall icke ens för den allra närmaste framtiden kunna på förhand med säkerhet bestämmas. Vid ett mycket stort antal tullplatser, framför allt vid sådana, där seglation pågår under hela året, har behovet av extra arbetskraft visat sig vara konstant, och därigenom har även tjänstgöringen för det stora flertalet där anställda e. o. tulltjänstemän kommit att sträcka sig över hela året. För en del e. o. tjänstemän åter, som antingen tjänstgöra vid tullplatser, där seglation pågår under endast en del av året, såsom exempelvis är fallet vid de norrländska tullplatserna, eller äro anställda vid kustbevakningen i rikets nordligare delar, där tjänstgöringen med tulljakterna avbrytes av den inträdande vintern, omfattar tjänstgöringen nästan undantagslöst aldrig mer än viss del av året.

Styrelsen har låtit verkställa en undersökning angående samtliga e. o. tulltjänstemäns mot ersättning av tullmedel bestridda tjänstgöring under år 1918, av vilken framgår.

beträffande den hos styrelsen anställda personal,

att under *hela* året tjänstgjort å styrelsens kansli fyra e. o. notarier, å styrelsens kameralbyrå nio e. o. kammarskrivare, å styrelsens revisionsbyrå en e. o. kammarskrivare och hos styrelsen och dess avdelningar tio e. o. vaktmästare samt

att under *mindre del* än hela året tjänstgjort å styrelsens kansli fem e. o. notarier.

Vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning anställda personals tjänstgöring under samma år framgår av nedanstående tabell:

Befattningshavare.	Tjänstgöring under år 1918.		
	Under hela året.	Över 6 månader men mindre än hela året.	Mindre än 6 månader.
E. o. kammarskrivare.....	217	20	22
E. o. vaktmästare vid tullplats, där vaktmästare av klass I äro anställda.....	273	72	34
E. o. vaktmästare vid tullplats, där vaktmästare av klass II äro anställda.....	59	58	49
E. o. vaktmästare vid tullplats, där vaktmästare av klass III äro anställda.....	4	10	19
E. o. gränsridare.....	45	8	20
E. o. kustroddare.....	9	20	28

Av den verkställda undersökningen framgår, att ett betydligt antal e. o. tulltjänstemän icke bestritt avlönad tjänstgöring under hela året 1918. Den av dessa personer bestridda tjänstgöringen måste emellertid i regel anses vara av stadigvarande beskaffenhet, när tjänstgöring för det allra största flertalet av ifrågavarande tjänstemän återkommer år efter år i ungefär samma omfattning och det ytterst icke berott på dessa tjänstemän själva, som i de allra flesta fall på grund av anspråken från tullverket å deras arbetskraft i allmänhet icke kunna ägna sig åt annan verksamhet, att avlönad tjänstgöring i tullverket icke kunnat under hela året erhållas. Då semester måste anses utgöra en vilotid i ett sammanhängande längre arbete och rätt till semester således bör tillkomma endast de personer, som fullgöra dylikt arbete, lärer enligt styrelsens mening sådan förmån icke böra medgivas de e. o. tulltjänstemän, vilkas tjänstgöring icke sträcker sig över hela kalenderåret. I sådant avseende torde likväl icke böra räknas vederbörande till last den tid, varunder någon icke tjänstgjort i tullverket på grund av sjukdom, militär tjänstgöring eller offentligt uppdrag. Icke heller synes en kortare tids ledighet, exempelvis en månad, för egna angelägenheters ombesörjande böra utgöra hinder för nu ifrågasatt förmån.

Under förutsättning att semester under innevarande år tillerkänts samtliga de e. o. tjänstemän, som mot ersättning tjänstgjort under hela året 1918, att i varje semesterledigs ställe beordrats till tjänstgöring en tjänsteman av samma grad som den lediga samt att varje dylik ställföreträdare tagits från personer, som inom varje grupp åtnjuta lägsta dagavlönning, skulle kostnaderna för semester åt ifrågavarande personal hava uppgått, vad hos styrelsen anställd personal beträffar, till 1,793 kronor och, vad övrig personal angår, till 47,805 kronor eller i runt tal till cirka 50,000 kronor. Med hänsyn till att, därest styrelsens förslag att ledighet för sjukdom, enskilda angelägenheters ombesörjande, militär tjänstgöring eller offentligt uppdrag icke skulle utgöra hinder för semesterrätt, vinner beaktande, ett ytterligare antal e. o. tulltjänstemän skulle ägt under innevarande år åtnjuta semester, torde kostnaden ökas med ett eller annat tusental kronor. Å andra sidan lärer man kunna räkna med att i många fall ställföreträdare att inkalla i de lediges ställe icke finnas att tillgå, eller, därest semestern beviljas å tider, då trafiken är mindre livlig, att ställföreträdare icke behöva inkallas. Sistnämnda omständigheter äro givetvis ägnade att nedbringa kostnaden för tullverket. Med hänsyn till de ovan anförda, för tullverket egenartade tjänstgöringsförhållandena kan

en bestämd kostnadssumma icke på förhand exakt uppgivas, men torde det ovan angivna beloppet av 50,000 kronor någorlunda motsvara den verkliga kostnaden.

På grund av vad styrelsen sålunda anfört, får styrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes förklara, att, räknat från och med år 1920, befrielse från tjänstgöringsskyldighet med bibehållet arvode eller dagavlönning må åtnjutas av e. o. notarier å styrelsens kansli, e. o. kammarskrivare i styrelsens byråer och e. o. vaktmästare hos styrelsen och dess avdelningar ävensom e. o. tjänstemän av högre eller lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning under femton dagar årligen, i den mån sådant prövas kunna ske utan hinder för göromålens behöriga gång, under förutsättning att vederbörande under hela närmast föregående år bestritt avlönad tjänstgöring i tullverket, dock att den tid, varunder befrielse från tjänstgöringsskyldighet åtnjutits på grund av sjukdom, militär tjänstgöring, offentligt uppdrag eller — under en tid av sammanlagt en månad — enskilda angelägenheters ombesörjande icke skall räknas någon till last i och för erhållande av nu medgiven förmån.»

Efter erhållen remiss har statskontoret den 31 december 1919 avgivit utlåtande i ärendet.

Stats-
kontoret.

Under förklarande att statskontoret funne billigt, att semester bereddessa vissa av de till tjänstgöring vid generaltullstyrelsen och i tullverket inkallade extra ordinarie tjänstemän, och att statskontoret icke hade något att erinra mot de villkor, under vilka enligt generaltullstyrelsens förslag semester skulle få åtnjutas av dessa extra ordinarie tjänstemän, har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes vid framläggande för riksdagen av tullverkets anslagsbehov föreslå höjning i det i tullverkets stat uppförda, för närvarande till 750,000 kronor bestämda förslagsanslaget till vikariatsersättning, extra biträden, flyttningshjälp, m. m. med det belopp, som kunde varda erforderligt för beredande åt tullverkets extra ordinarie tjänstemän av semester på sätt generaltullstyrelsen föreslagit.

Löneregleringskommittén har den 5 innevarande mars avgivit infortrat utlåtande och därvid anfört.

Löne-
reglerings-
kommittén.

»Vad generaltullstyrelsen i sitt utlåtande den 21 augusti 1919 hemställt i ärendet anser löneregleringskommittén ej böra föranleda annan erinran från kommittén än att, om överhuvudtaget, såsom generaltullstyrelsen tänkt sig, åtnjuten befrielse från tjänstgöringsskyldighet under viss sammanlagd tid för enskilda angelägenheters ombesörjande icke skall räknas någon till last i och för erhållande av kostnadsfri ledighet under föreslagen tid, befrielsen från tjänstgöringsskyldighet av nämnda anledning bör hava omfattat allenast några få dagar, sammanlagt, förslagsvis, en vecka.

Beträffande vad statskontoret i sitt utlåtande den 31 december 1919 hemställt, finner kommittén sig böra erinra, att å utgiftsstater för tullverket att tillämpas under år 1920 äro uppförda under *A. avlöningsstaten* ej blott å avdelningen *II lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen* till vikariatsersättning, extra biträden, flyttningshjälp m. m. ett förslagsanslag å 750,000 kronor, utan ock å avdelningen *I gene-*

valltullstyrelsen ett förslagsanslag å 125,000 kronor till vikariatsersättning samt arvode och flitpenningar åt extra biträden ävensom till renskrivningskostnad. Enahanda är förhållandet i det vid statsverkspropositionen till 1920 års riksdag (sjunde huvudtiteln) fogade förslag till utgiftsstater för tullverket att tillämpas under år 1921.

I händelse av huvudsakligt bifall till generaltullstyrelsens föreliggande hemställan torde alltså utgifter för ifrågavarande ändamål komma att utgå under bägge nämnda anslagstitlar.»

*Departementets
chefen.*

På framställning av generaltullstyrelsen har Kungl. Maj:t den 21 maj 1915 bemyndigat generaltullstyrelsen, att, där så lämpligen kan ske, meddela amanuens med fast arvode ledighet under högst tre veckor om året utan skyldighet för honom att därunder avstå någon del av amanuensarvodet. Det synes mig billigt, att semesterförmån jämväl beredes nu ifrågavarande e. o. tulltjänstemän, nämligen e. o. notarier å generaltullstyrelsens kansli, e. o. kammarskrivare i styrelsens byråer och e. o. vaktmästare hos styrelsen och dess avdelningar ävensom e. o. tjänstemän av högre eller lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning; och finner jag mig kunna i huvudsak biträda generaltullstyrelsens förslag i ämnet. Dock anser jag, i likhet med lönerogleringskommittén, att, därest e. o. tulltjänsteman under näst föregående kalenderår åtnjutit tjänstledighet för enskilda angelägenheter vårdande, dylik ledighet, för att densamma icke skall räknas vederbörande till last, allenast må hava omfattat en tid av sammanlagt en vecka.

Enligt vad generaltullstyrelsen approximativt beräknat, skulle de kostnader, som ett medgivande av semesterförmån åt nu avsedda e. o. befattningshavare i tullverket skulle komma att medföra, uppgå till, beträffande hos styrelsen anställd personal, 1,793 kronor och beträffande övrig personal, 47,805 kronor. De för ändamålet erforderliga beloppen torde få utgå från respektive å tullverkets stater uppförda förslagsanslag till vikariatsersättning m. m. Med hänsyn till de relativt låga belopp, varom här är fråga, läser någon framställning hos riksdagen om höjning av nämnda anslag för närvarande ej vara av behovet påkallad.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, räknat från och med år 1920, befrielse från tjänstgöringsskyldighet med bibehållet arvode eller dagavlönning må åtnjutas av e. o. notarier å generaltullstyrelsens kansli, e. o. kammarskrivare i generaltullstyrelsens byråer och e. o. vaktmästare hos generaltullstyrelsen och dess avdelningar ävensom e. o. tjänstemän av högre eller lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gräns-

bevakning under femton dagar årligen, i den mån sådant prövas kunna ske utan hinder för göromålens behöriga gång, under förutsättning att vederbörande under hela närmast föregående kalenderår bestritt avlönad tjänstgöring i tullverket, dock att den tid, varunder befrielse från tjänstgöringsskyldighet åtnjutits på grund av sjukdom, militär tjänstgöring, offentligt uppdrag eller — under en tid av sammanlagt en vecka — enskilda angelägenheter ombesörjande icke skall räknas någon till last i och för erhållande av ifrågavarande förmån.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bil. litt. . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.
